

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vasarhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartások, stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 r.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 4 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos gumond-sorért vagy annak tartogatásért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számíthatnak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hírlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

SZEMLE.

Az osztrák kormánynak újabb baja akadt, még pedig ezúttal Dél-Tirolban. Az irredentizmus, a mi egyértelmű az Ausztriától való elszakadással, ütötte ott fel fejét s ugyancsak erősen izgat az osztrák uralom ellen. A kormánykörök komoly aggodalomban tartja az irredentisták ez üzelmé. A politikai hatóságok mostani organumai Dél-Tirolban tényleg gyengéknek bizonyultak arra, hogy urává váljanak a helyzetnek. Felvetették ennek következtében azt a kérdést, nem volna-e ajánlatos Trientbe a hatóságok élére katonaságot állítani, mely bár alárendelt közege volna a tirol helytartónak, de politikai tekintetben sokkal tágabb hatáskörrel ruháztatnék fel. Habár Giovanellinek a helytartóság vezetőjévé való kinevezetése azt mutatja, hogy

egyelőre elállottak e rendkívüli eszköz alkalmazásától, mégis nyílt titok, hogy ha ennek az erélyes embernek a tapintata és enerziája sem volna képes utját szegni a felmerülő nehézségeknek, a kormány katonaságot lesz kénytelen Trientbe küldeni a rend helyreállítására. Ehhez már meg is tették az intézkedéseket s egy előkelő állású katonatiszt felsőbb megbízásból nem rég memorandumot szerkesztett és azt illetékes helyre be is nyújtotta. E memorandumban fel vannak hozva azok az okok, melyek rendkívüli intézkedéseket tesznek szükségessé a déltirol irredentizmusnak elfojtása céljából.

A cseheknek sem akar szünni a harc, a melyet a német, illetőleg az osztrák uralom ellen folytatnak. A cseh tartománygyűlés vasárnap gyűlt össze, hogy harmad izben foglalkozzék a cseh-német kiegyezéssel, mely már egy év óta képezi nem annyira a tárgyalás, mint az izgatás anyagát, és melynek megvalósíthatása iránt most kevesebb remény van, mint volt akkor, a mikor a bécsi pontozatok létrejöttek, vagy a mikor a nyilvános tárgyalás később azok felett megindult. Mert most egész más színezettel bír ugyan a cseh tartománygyűlés, mint a rajta kívül álló és ez ügyben számításba jöhető tényezők. Egyfelől az ifjú csehek dominálnak a cseh tartománygyűlés fölött, részben azért, mert ők gyakorolják a vonzerőt s hozzájuk csatlakozik a tartománygyűlésben is a bomlásnak indult ó-csehek egy része. Másfelől velük szemben eddig még sem Rieger és pártja, sem a helytartó és a kormány kellő ellensúlyt ki nem fejtettek és a számszerű többség (fő-

leg két javaslatnál szükséges kétharmad többség) biztosítására nemesak hogy nem tettek semmit, de napról napra vesztették az időt, a tért álláspontjuk érvényesítésére.

A Balkán-félsziget kiesiny államai között különösen Szerbia az, mely folyvást beszéltet magáról. A legújabb belgrádi hír az, hogy a kormány törvény által akarja kimondatni Natáliának száműzetését Szerbia területéről, ellenben a radikális többség csak oly feltétel alatt kész elfogadni a kormány javaslatát, ha a száműzetés sorsában Milán is osztozik. Ez a törekvés már egyenesen az alkotmányt támadná meg, mely az exkirálynak fia nevelésére külön jogokat biztosít. Azt a forradalmi válságot, melynek kikütléséért Milán a trónról lemondott és a szerbeknek a legszabadelvűbb alkotmányt adta, így még hamarabb fölidéznék magán egyéniségének szenvedélyei, melyek miatt elvált feleségével egy országban megférnie nem lehet. Nem hiszszük hogy Milán Szerbia jelen viszonyai között ellenségeinek művét gátolni elég hatalommal rendelkezze, akármi papirosjogot tartott is fenn magának. És ha egyszer az alkotmányfelforgatás köve gördülésbe jön, bajosan fog megállni a szegény gyermekkirály trónjánál. Azon nemzetközi szempontból is komoly eshetőségre kell elkészülnünk, hogy egy hirtelen megnyílt sülyesztőből a montenegrót Nikitának vagy Karagyorgyevicsnek trónja fog felszínre kerülni. Hogy ez tisztán az orosz ügynökség berendezését jelentené Szerbiában, abban Bécs legszárazabb diplomatái sem kétkedhetnek.

Bulgáriában csend és rend honol. Sztambu-

A „Székelyföld“ tárczája.

Apróságok.

A repülő halak mozgása a levegőben Möbint tanár vizsgálata szerint nem repülés, hanem vetődés. Erős oldalizmaik összehúzása által a halak nagy gyorsasággal szökkennek ki a vízből és kifeszített melluszonyaikat használják kormányul. Melluszonyuk izmai Möbint tanár szerint nem elég nagyok arra, hogy a testet a levegőbe emeljék, miután azok súlya az egész testsúlynak csupán egy harminczkettedét képezi, míg a madarak mellizma átlag véve egy hatodát, a denévére egy tizenharmadát teszi az egész testsúlynak. — Seitz pedig hosszas és tüzetes vizsgálata eredményeként azt mondja, hogy a halak melluszonyai a repülésben tényleges részt vesznek. Szerinte a repülő hal oldalizmának működése folytán szökken elő a vízből, s e szökkenését támogatja erélyes röpmozgásaival. Ezután szárnyait horizontális irányban szétterjeszti, vagy a mi gyakoribb, kissé felfelé irányítja és így minden további működés nélkül röptül a légpályán keresztül. Az uszonyosapások száma különböző, egy másodperc alatt 10—30 közt változik. A röpgyorsaság 7—14 méter, a röptülés leghosszabb tartama

18 másodperc, a legrövidebb pedig nem egészen egy másodperc.

Lóvasalás villamosság segélyével. Hogy mily idővesztéssel és veszéllyel jár az oly lovakkal való bánás, melyek a vasalást nem tűrik, köztudomású dolog; de hogy a legrakonczátlanabb állat is engedékeny lesz a villamosság hatása által, a mint azt Gun francia ezredes Szt. Pétervárott nem rég kitűnő sikerrel bebizonyította, még egészen új dolog. Gun ezredes egy szilaj csikót következő eljárás mellett vasaltatott meg: A lovat a vasalás helyére állították és gumival elszigetelt zablájára egy Rumkorf-féle elektromos készülékkel összeköttetésben álló sodronyos olykép erősítették, hogy azok 4—5 cm. távra voltak egymástól. A midőn a villamos folyam megindították, az a zablál levő sodronyokon át a ló szájába, illetve nyelvére vezetve, ott ugyan nem fájdalmat, de igen szokatlan s főleg kellemetlen érzést idézett elő. A ló, mely magát az első pillanatban elrúntani igyekezett, csakhamar lecsuggadt fövel, nyugodtan maradt s minden ellenkezés nélkül engedte magát megvasaltatni. Nem szükséges, hogy a villamos folyam a lóra folyton hasson; mihielyt a ló nyugodtan áll, a folyam azonnal elzárható; de azonnal ismét meg kell indítani, ha a ló nyugtalanokodni kezd, a mi

azonban már ritkán fordul elő; sőt Gun ezredes tapasztalásból állítja, hogy oly lovak, melyek ezen eljárásnak egyszer alá voltak vetve, a következő vasalásoknál többé soha sem nyugtalanokdtek.

Adó a macskákra. Sok ember azt tartja, hogy a macska haszontalan házi állat: mérges, ravasz, torkos, és az egereket okosabb méreggel vagy egérfogóval pusztítani. Szászországban azonban egy csomó község új adó-alapra nagyon alkalmasnak találta a macskákat, és a belügyminiszterhez folyamodtak, hogy engedjen községi adót vetni a macskákra. Nagy terjedelmű memorandumot dolgoztak ki, melyben aprólékosan elmondják, hogyan kellene kivetni az adót. Hivatkoznak az ebadóra, melyet eleinte szintén különösnek találtak, most pedig ugyancsak jövedelmez. Mellékelték az állatvődő egyesület véleményét is. Ebben ajánlva volt, hogy a macska nyakára szíjat kössenek s arra erősítsék a pléhdarabot, mely bizonyítja, hogy ez a macska nincs adóhátralékban. A szász belügyminiszterium a memorandumra hasonló részletességgel válaszolt, de a kérvényezőket elutasította, mert nehéz volna összeírni az adóköteles macskákat; ha azok a padláson vagy a háztetőn szaladgálnának. Nem könnyű volna a macskák gazdáját sem kutatni s legfeljebb annyit

lov erős kézzel fogja a kormány gyeplőit; Ferdinád fejedelem pedig tapintattal viszi az uralkodást. Egyébre sincs immár szüksége, mint hogy végrevalahára hivatalosan is elismertessék bolgár fejedelemnek. Csakbogy épen ez az a darázsészek, a hová senki sem mer nyulni.

Oroszország a nihilistáival vesződik. A Times értesülése szerint Szeliversztov tábornok meggyilkoltatása óta újjászervezték az orosz titkos rendőrséget. Páris megmarad központnak; főkégyenkségek lesznek Zürichben, Bernben, Genfben, Mentoneban és Montpellierben.

A képviselőház munkarendje. A képviselőháznak az ünnepi vakáció utáni első tárgyalás tanácskozási tárgyaira nézve a következőkről értesülünk: Az ünnepi vakáció után tárgyalás alá fogja venni a ház mindenképp a kisdédóvára, a vasárnapi munkaszünetre s az ipari és gyári munkások betegsegélyezésére vonatkozó törvényjavaslatokat, a melyek ámentek immár a bizottsági előkészítő tanácskozáson s bármely pillanatban napirendre tűzhetők. Követni fogja ezeket a bosnyákhercegovinai csapattesteknek a magyar korona országai területére behozataláról szóló törvényjavaslat, melyet a ház igazságügyi bizottsága közvetlenül az ünnepi vakáció letelte után tárgyalás alá fog venni. E közben az igazságügyminiszter benyújtja a konzuláris bíraskodást szabályzó s a bírósági szervezetet módosító előterjesztéseit, melyek a ház tanácskozásának további tárgyait fogják képezni. Csak ezek után kerül a sor a két közigazgatási reform-javaslatra, melyeknek benyújtása február hó dereka előtt alig várható. A felsorolt törvényjavaslatok mindenike előreláthatólag hosszabb vitát fog provokálni, miért is képviselői körökben nem tartják valószínűnek azt, hogy a közigazgatási reform-javaslatok április hó előtt napirendre kerülhessenek.

T a n ü g y.

Emlékirat

Háromszék vármegye által dajkaképző tanfolyammal kapcsolatos kisdédóvóképzede felállítására tárgyában.

(Hatálykai P o t s a József főispán elé terjeszté E ö t v ö s Károly Lajos kir. tanfelügyelő.)

(Folytatás.)

De mindez: a székely kisdedek megmentésére irányuló óvoda-alapítások és a székely leányok jobb sorsának biztosítására felállított nevelés-

lehetne keresztülvinni, hogy egyik macskától fizetik az adót, a másiktól nem, a mi nem csupán igazságtalanság volna, hanem a polgárság békés egyetértését is megzavarná. Az állatvédő egyesület által ajánlott mód a befizetett adó feltüntetésére nem fogadható el. A macskát ugyanis azért tartják, hogy egeret fogdosson. Ha a nyakára övet kötnek, ez akadályozza rendeltetésében; sokszor azt okozná, hogy a macska fennakadna valahol, meg is fulna. Mindezen nyomatékos ellenvetések alapján a szász belügyminiszter nem engedi meg, hogy a macskákat megadóztassák.

„Anyós menedékház“-at akar alapítani egy névtelen anyós, a ki nagyon el lehet keseredve a veje miatt. Az eszme mindenesetre új s elég érdekes. A vállalkozó szellemű asszony ki is számított a már egy ilyen „anyós menedékház“-nak a költségeit s azt állítja, hogy ha 300 anyós, a kiknek egyenkint csak 180 frt jövedelme van, összeállna, a fényes jövedőjü intézetet azonnal meg lehetne nyitni. Az intézet teljes ellátást, kellemes otthont biztosítana az anyósoknak, a kik vejük zsarnokságát nem tűrhetik s a kik megbecsülhetetlen sikerü hadjáratokat intézhetnének vejek ellen az intézet falai, az anyósok érdekeinek e biztos védőbástyái mögöl. Teljes bátorlétben lehetne az anyósoknak a vot boszontani, terrorizálni, pumpolni stb., a miben nyilván nagy élvezetet lát a kezdeményező anyós, mert jóformán egész terét erre az alapra fekteti. Arról persze megfelekezett, hogy háromszáz ilyen anyós mi módon férhetne meg egy és ugyanazon házban?

oktatási intézetek elégtelenek, miként ország-szerke kevésnek bizonyult a kisdédóv és leánynevelés terén eddig kifejtett társadalmi és kormányi tevékenység. Most lendül csak föl minden vidéken a versenyre kelő alkotás, hogy a kisdedek megóvása és leányaink képzése terén megelőzze a más vidékeket. Ez az üdvös verseny sehol sincs létérdek által oly bensőleg 'sarkalva, mint épen a Székelyföldön, hol kisdedeink és leányaink jövője a leggondozatlanabb, legóvatlanabb, szemben az aggasztóan szűkös életviszonyokkal.

Hogy egy részről a gyermekhalandóságnak minél több kisdédóvó intézet felállításával gátat vessünk, másrészt a székely leányokat itthon és ország-szerke jó keresetforráshoz, élethivatást méltán képező közpályához és férjhezmenetelük esetén is a család-fentartásnak ókszerű gyermekneveléssel megkönnyítéséhez juttassuk: a társadalom jelzett fölpezsdülő munkásságának idejét és alkalmát hamar meg kell ragadnunk.

Ez idő és alkalom most kiálkozik, mikor a kisdédóvási törvény küszöbén állunk. Új óvodák és nyári óvók felállíthatásának egyik alapfeltétele, hogy saját leányainkat könnyű szerrel és jól kiképezthessük részint kisdédóvnevelőnökké, részint óvodai dajkákká. A kisdédóvnevelő- és dajkaképzés e mellett abban nyerné legnagyobb jelentőségét nálunk, hogy polgári vagy felsőnépiskolát végzett leányaink itthon csaknem ingyen kiképeztetvén okleveles kisdédóvnevelőkké, mint ilyenek, vagy elemi iskolai előképzés után gyakorlati oktatást nyervén a kisdedek gondozásában, mint óvodai és családi dajkák (bonne-ok) lennének az ország áldottabb vidékeire „kitelephetők“.

Dajkaképző tanfolyammal kapcsolatos kisdédóvóképzede az az intézet, mely a székely művelődés iskoláit megyénkben legméltóbban, legáldásosabban betetőzi. Létérdek sürgeti a kisdédóv és leánynevelés e központiintézetének épen megyénkben, a gyermekhalandóság és székely kivándorlás néppusztító viszonyai közepett felállítását s ezzel egyrészt a székelyföldi óvodák minél nagyobb számmal szervezésének biztosítását, másrészt a székely leányokat jellemző értelmi, kedélyi, erkölcsi ép erőnek maguk, családjuk és a társadalom javára megmentését, gyümölcsösztetését. Tiszta vérű, jó erkölcsű, értelmes, szorgalmas, igénytelen és vidám, egy szóval az itt használt kifejezés szerint „ügyes“ a székely leány: egészen a kisdédóvnevelésre termett; a mi központiintézetünk bármely képezdével és bonne-szemináriummal kiállná növendékei e hivatottságával a versenyt.

Ily versenyintézet volna ez idő szerint a két budapesti és a kalocsai óvóképzede. A zárdai

Japán illedelem. A japáni királyné nem rég látogatást tett Oszaka városban. Ez alkalomból mihez tartás végett a következő parancsot hirdették ki a népnek: A királyné ő felsége átvonulásakor senkinek sem szabad háza ablakán, ereszen át tekinteni a királynéra. A ki a királyné ő felségét látni akarja, menjen ki az utcára s üljön le az útféle. De kötelessége mindenkinek, hogy a királyné előtt kalapját, kendőjét vagy turbánját levegye a fejéről. Senki se nézzen dohányozva a királynéra, botot se hordjon. Csapán a külföldi nőknek van megengedve, hogy kalapjaikat a fejükön tarthassák. Akár esik, akár nem, árnyék-tartót vagy esernyőt senki ne hordjon. Azonfelül némán kell maradni mindenkinek, míg a királyné el nem haladt. Mikor a királyné az umedai állomáshoz ér, ötven darab rakétát fognak föleresztetni.

Babonások figyelmébe. A párisi „Figaro“ írja, hogy ott nem rég ügyenkség alakult, mely kitűnő szolgálatokat tesz a babonás embereknek. Gyakran megcsinál, hogy egy lakomán vagy más szűkebb körű társas összejövetelen tizenhármán kerülnek egy asztal köré. A nevezett ügyenkség arra vállalkozik, hogy a tizenhármak számától remegő társaság kíváncsatára rögtön szolgáltató egy tizenegyedik tagot és pedig olyan társadalmi állást, a minőt tőle kívánnak.

képzőintézet exkluzív célokra szolgálva, szűk működési keretben mozog, s különben is egy éves tanfolyammal igen korlátozott szervezésű levén, nem számítható vetélytársnak. A budapesti Fröbel-nőegylet gyermekkertész-nőképezdése szintén szervezési és berendezési hiányokban szenved, saját tanítókarát sincs, nem is igen helyezi el kibocsátott növendékeit (évenként mintegy 30-at) másutt, mint fővárosi — és vidéki birtokos — családoknál. Az orsz. kisdédóv-egyesület képzőintézete már teljesen fölserült és rendes tanerőkkel ellátott; de míg egy részről kétszerte-háromszorta költségesebb, mint a mi helyi viszonyaink közt fenttartható volna, másrészt épen a fővárosban működése alapossá teszi a nem egy tapasztalat által táplált aggodalmat, hogy a kisvárosi és falusi életviszonyokhoz nem képes mindenben eléggé alkalmazkodni, pedig úgy az óvodai, mint a családi nevelésnél ez egyaránt kiváló érdeke a nevelőnőknek és a növendékeknek meg szüleiknek. A fővárosban nincs is dajkákat képző tanfolyam a nevelőnőképzede mellett, pedig ez hasznos kiegészítő része az óvóképző intézetnek és egyedül jó alkalomnyújtás a kisdédóvó intézeteknek s menedékházaknak dajkákkal, a családoknak pedig megbízható, ügyes dadákkal (bonne-okkal) ellátására. Intézetünk tehát nemcsak jogosult és versenyképes lenne, hanem valódi közszükséglet pótolna, hivatást töltene be.

Talán nem kell bővebben megokolnom, hogy a mindjárt életbe lépő kisdédóvási törvény folytán legalább megháromszorozódó rendszeres kisdédóvnevelő intézetek és a még létesítendő számtalan menedékház és nyári óvó feltétlenül szükségessé teszi több képezdének, ezek közt egynek épen nálunk a Székelyföldön felállítását, mi a közszükség mellett a székely létérdeket is kitűnően szolgálja. Szabad lesz tehát áttérnem annak fejtegetésére: hol, miből és miként volna ez üdvös intézet létesíthető?

(Folyt. köv.)

Miképp örökdünk a kedély, cselekvés és képzelem felett?

(Irta és a kézi tanítói kör 1890. december 13-án Kézdi-Vásárhelyt tartott gyűlésében felolvasta Magyar y (köz. tanító.)

(Folytatás.)

Kit szeret a gyermek úgy, mint édes anyját? és ki szeretheti úgy a gyermeket, mint az édes anyja? Az is tagadhatatlan, hogy „a szeretet legjobb tanító“; és ha el van ismerve az, hogy a mit a gyermek legelőbb tanul, azt a világ bármely nyelvén anyanyelvnek nevezik: akkor a gyermek legelső tanítója is az anyja. Ezekből kiindulva, hasson oda az anyja önmegtagadása és gyermeki szeretete meglevé, hogy egy új életet adjon gyermekének, mely élet csak az előzetes családok fékezhetlen indulatainak gyökeres kiirtásával lesz elérhető. Nincs oly durva lelkiületű szülő, ki a gyermeki lelket ejtett sértést nyomban észre ne vegye s ne banná meg azt. Elég egy szó, egy durva elutasítás, hogy a nyomatékosabbat, a károsabbat maga után követelje. De vajjon nem tekinthető-e a férfiuul is ép úgy mint a nőnél szellemi tőkének az ép, egészséges kedély úgy a családban, mint az élet minden pályáján? A mogorva ember elutasító modoru, ellensége minden társaságnak, mindenben kisebbségét igyekszik keresni önmagának és minden emberben az ellene irányuló felsőbbégi hatalom gyakorlását látja, s ez okból kerüli embertársait, holott az embernek nem rendeltetése az elzárkózottság, de joga van arra, hogy kivegye a részét abból, mit világnak neveznek.

A gyermek cselekvési ösztöne, véralakata szerint különböző. A szangvinikus gyermek játékaival hamar ieszámol, a nélkül, hogy abban a képzelemnek beleszólási időt adna; egy keveset foglalkozik velők s aztán sarokba vágja vagy épen össze-töri. Míg a melancholikus gyermek több időt tölt velük, azokat jobban megnézi, javit, változtat rajtuk; a játékegedüt, sipot felbontja, hogy megnézzé, mi szól abban; míg az egyiknek nincs türelme egy tárgynál sokat időzni, a másik órákig eljátszik ugyanazon tárggyal. Az elsőből apja jövedőlése szerint életrevaló lesz, míg a máso-

dikből lassu gazda. Amde a tapasztalat nem így ítél; a heves véralkatu ember nem mindig számító, sokszor tesz megfontolás nélkül, előtte csak a kivétel és nem az eredmény értéke a mérvado; az ilyen cselekedeteiért nem mindig lehet jót állani. Azon embernek pedig, ki cselekedeteinek indokairól a legtöbb esetben be tud számolni és minden dolognak a megérdemelt értékét felismerni képes, munkáján bizonyos rendszer jellege van és a pillanat hatásának kevésbé van alávetve; legtöbb esetben csendes véralkatu gyerekből lesz. Elismerem, hogy a véralkat a cselekedeteknek nagy mértékben irányadója, de azt hiszem, hogy a heves véralkat észszerű fekézésének szem előtt tartásánál a két egymástól különböző véralkatnál ugyanazon elveket kell szem előtt tartanunk a cselekvés irányának megjelölésében.

Minden ember annyit ér, a mennyit dolgozik, ó minden ember az, mivé magát a munka árán felküzdötte. Csak a munka az, a mi nemesít. Tévékeny embertől repül az idő; a napok, órák oly rövidnek, hogy feladatának mindig adósul tekint magat. Erkölosi szempontból itélve, az idő mértéke az egyén tevékenysége vagy restsége szerint tetszik rövidebb vagy hosszabbnak. A munka önbizalmat, jó lelkiismeretet, igazságszeretetet, megelégedést, egészséges kedélyt, szóval mindent ad. Ujabban a munkát mint a jellemképzés eszközét használják a javító intézetekben, mert ha jellemes embernek azt nevezzük, kinek akarata erős, úgy azon intézetek a serdült ifju vagy a felnöttek gyenge akaratának törekednek erősebb alakot adni a munka által, mely pótolja azon eszközöket, melyek a jellemtelenség támogatói voltak, és a mint a cselekedetekben a jellemet irányítják, lehet valaki jó vagy rossz jellemű, úgy adnak jó irányt az akaratnak, hogy jó jellemű legyen az eltántorodott egyén.

Hogy a gyermek tevékenységi ösztönének irányát helyesen kijelöljük, annak első foglalkozási köre: a játéknál kell már az irányítást kezdenünk. Hagyjuk tehát játszani őt, hogy ne unatkozzék; de játékában mindig arra törekedjék a szülő vagy nevelő, hogy az saját tervei előnyére szolgáljon, szóval egy eredmény levonását érhesse el, pl. gyermeke játékaiknak nevet ad, azok között különbséget tesz, elvesz belőlük vagy kiegészíti, játékában rendet tart, társának utasítást ad; nem szükséges, hogy mesterkélten legyen a játék, mert a nélkül is lehet irányt adni játékaiknak.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

— **Esküvő.** Barcsa Miklós kir. törvéneyszék jegyző s lapunk kitünő munkatársa f. hó 6-án tartotta esküvőjét K. Váshárrlyt vidékünk egyik legszebb és legkedvesebb hölgyével, nagyborosnyói Bartha Juliska kisasszonnyal. Az esküvő a legszorosabb családi körben, csupán a tanuk jelenlétében folyt le. Tanuk voltak: dr. Sinkovics Aurél honvéd ezredorvos és Dobay János rendőr-kapitány. Áldást és szerencsét kívánunk az ifju párnak!

— **Önkéntes tüzoltó egyetlem bálja.** Január 17 én fényes kiállítással, egészen új, korszerű meglepetésekkel a mindnyájunk közbiztonságát őrző tüzoltó-egylet rendezte álarozs-bált. Ha meggondoljuk azt, hogy az a néhány fillér, mit ez egyletnek áldozunk, nem egyesek zsebébe megy, nem idegen és tőlünk távol eső célokra fordittatik, hanem saját magunk védelmére oly eszközök szerzetetnek be, melyeknek segítségével nagyobb veszélytől mentjük meg magunkat: lehetetlen, hogy ezen egyletet, melynek tagjai a mi áldozatunkkal szemben erejükkel és egészségükkel teszik kockázra, sőt életükkel is gyakran játszanak, őszintén és szeretettel ne pártoljuk. A nyár folyamán végzett gyakorlatai után most azon fáradozik, hogy szellemi ismereteit gyarapítsa. Nyujtsa ki segítő jobbát mindenki, a ki igaz polgár és hazafi, és mutassa meg e balon való megjelenésével, hogy nem csak szóval, hanem tettel is kész ez egyletért áldozni. Jelszó: egyszerűség s virágos jó kedv. Bizunk a közönség pártfogásában.

— **Meghívó.** A kézdíváshárrlyi „Kereskedő-ifjak társulata” negyedik évi rendes közgyűlését folyó hó 11-én vasárnap délután 2 órakor saját helyiségében tartja, melyre a t. tagtársak, ugyszintén az érdeklődők tisztelettel meghivatnak. Kézdí-Váshárrlyt, 1891. jan. 7. Fejér Antal elnök, Wértán István titkár.

— **Tüz.** Kézdí-Hatolykán 1891. január 3-án este 8 és 9 óra közt ifj. Finta János istállója elégett. A tűz okául gyújtást állítanak. A leégett istálló biztosítva volt.

— **Hol van Kurtpatak?** Mult év december 23-án este 7 óra tájt a „Pihenő” vendéglőbe betoppant egy 8-hoz hasonló bajszu huszár, a vendéglős előtt annak rendje és módja szerint Stellungba vágta magát és így szólt: „Jelentem alásan merre felé van Kurtpatak?” Vendéglős: „Hová való?” Huszár: „Kurtpataki vagyok, de már 5 éve mult, hogy nem jartam haza s elfeledtem, merre van Kurtpatak.”

— **Nap- és holdfogyatkozás.** Az új esztendőre két nap- és két holdfogyatkozást jósolnak a csillagászok. Az első napfogyatkozás június hatodikán fog beállani, tehát ugyanakkor, midőn Jupiter I. holdja is elsötétül. A nap gyűrűsen lesz eldőlve. A második napfogyatkozás december 16-án elsejére esik, részleges lesz és a fővárosból nem látható. A két holdfogyatkozás közül az első május 23-án mutatkozik, a mikor a hold tányérra teljesen elsötétül. Ugyanezen nap estéjén 7 óra 42 perckor áll be a holdtölte. Végül ugyancsak teljes holdfogyatkozást látunk november 16-án, a mikor a holdtölte éjfélt után 1 óra 22 perckor lesz.

— **Unitárius egyház jötevéje.** Emilitettük a mi nap, hogy Derzsi János Marosvásárhelyt meghalt s százharmincezer forintot érő vagyonát jötevének csezőkora hagyta. Ebből 10 000 frt illeti az erdélyi magyar közmívelődési egyletet, a hagyaték legnagyobb része pedig az unitárius egyháza száll, mely egyik legnagyobb jötevéjét gyászolja a nemesen erző, vallásért buzgó férfinak.

— **Hirsch báró 12 millió alapítványa.** Sokszor volt említve, hogy Hirsch br. 12 millió alapítványt akart tenni Galiciában tisztán zsidó felekezeti közszézőkora. Az alapítvány tételét végre, hosszas tárgyalások után engedélyezte az osztrák kormány. Az alapítványt Bécsben fogják kezelni s Galicia és Lodomeria királyságok, Krakó nagyhercegség és Bukóva népoktatásának emelésére fordítják.

— **A befagyott Duna.** Szibériai hideg van már napok óta Budapesten. A jég ugy akad meg, hogy a Rudasfürdőtől a Sárosfürdőig egy óriási lék van, illetőleg ott jégmentes a Duna tükre. A folyamnak az egyedüli szabad részén most tömérdek vadkacsa tanyáz. A főváros két partja közt pénteken délelőtt megindult a rendszeres közlekedés. A Petőfiter és a budai rakpart, az esküter és a Rudasfürdő közt két méter széles gyalog-utat csináltattott a rudasfürdői igazgató. A megtorlódott jégtáblákat simára nyestek s köpörrel hintették be. Mind a két uton a rendőri tilalom dacára, tömérdek jártak-keltek, csak hogy a merész-ségért aztán keservesen lakoltak is. Az esküter előtt e hó 5-én a járkálók alatt a Duna jege beszakadt. A mélységbe tizenhulczan estek be. A katasztrófát végig nézők határozottan állítják, hogy az elsüllyedt emberek mind kimenekültek, később azonban kitudódott, hogy egy kis leány áldozatul esett a katasztrófának.

— **A sziléziai nagy bánya-serencsétlenség.** A napokban a lengyel-osztrai szent háromság társasága eddig ismeretlen okból felrobbant. A társaságban 400 munkás dolgozott, 150 épen a vész helyén. Eddig 57 halottat emeltek ki. A vizsgálat vezetésével a reistadi kerületi főnök lett megbízva.

— **Előfizetési felhívás.** Az „Erdélyi Gazda”, bér-cses hazánk az egyetlen gazdasági szaklapja 23. évfolyamába lépett és azt Szentkereszty Stephán Péter, az erdélyi gazdasági egylet titkára, átvette s a mai körjényeinek megfelelően egy külső kiállítására, mint beltartalmát illetőleg, teljesen átalakította, hetilappá tette. Nagyon fontos hivatása van e lapnak: szolgálja Erdélynek gazdasági érdekeit és szaktanácsaival irányt adni a gyakorlati gazdálkodás terén s annak fejlődését előmozdítani. Jó lélekkel ajánljuk gazdálkodó közönségünk szíves pártfogásába. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Az előfizetési pénzek az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatálnak — Kolozsvár, belközép-utca 11. sz. — küldendők.

— **Nyilvános köszönet.** A „Kézdíváshárrlyi Műkedvelő-Egyesület” 1890. évi november hó 16-án tartott társas-estélyén felülfizettek: Molnár Józsiás, Kovács István ref. s. lelkes, Hegyessy, id. Tóth István 1—1 frt. Ifj. Tóth István 60 kr. Kiss Mózes honvéd hadnagy, Szabó Géza, Deák Árpád, Konecz Antal, Benkő Sándor, Csizsár Imre, Fehér Antal, Dobay János, Cseh Gyula, Böszörményi Zoltán 50—50 kr. Özv. Zoltán Györgyné, Mérey Tivadar, Baka Lajos, Vilikó György, Nagy Ferencz, K. Csizsár József 40—40 kr. Gyenge József puskaműves, Pataki József fodrász, Jordáki József, Benkő Dénes, Bene Károlyné, Baló László, Nagy Károly ár. igazg. 30—30 kr. Kupán Balázs, Gáspárk József, Jánosó Dánielné, Sára Imre, Rácz András, ifj. Szöcs Jánosné, Sükösd Károly, Molnár Károly, Mayer örmester, Mazingher József, Kiss Emma, Kapusi István, Jánosó Ferencz, Pongrácz János, Csizsár Amália, Fejér Róza, Zalavári Béla, Jánosó Dávid, Szöcs Anna, Ambrus Albert, Kovács Sándor, Zsigmond György, Egri

Kálmán, Fazakas, Mihály József, Boda Gergely, Zsidó Gyula, X. Y., Piblinger Vincze, Spitzer Dávid, Szöcs Lajos timár, Karat György, Csizsár Amália 20—20 kr. Krenitzky K. 30 kr. Benczur Judit 22 kr. Pál Anna, Szigethy fővigyázó, Benkő Sándor, Molnár Kálmán, Csizsár Pál, Egri Károly 10—10 kr. 1890. december 26-án tartott színi-előadás alkalmából felülfizettek: C. örey Sándor fővigyázó, X. Y., Zsidó Gyula, Klein Etel, Molnár Albert szígyártó, Bolza Lukács eszdör 20—20 kr. Kovács Tivadar 10 kr. Fogadják a szíves felülfizetők egyesületünk hálás köszönetét. Kézdí-Váshárrlyt, 1891. január hó 2-án. Nagy Gyula pénztáros.

— **A „Budapesti Hirlap” előfizetési felhívására felgyelmezettjük a t. cz. olvasóközönséget.**

259-ik közlemény

a háromszék-megyei „ERZSÉBET” árvaközlény nevelő intézet karácsonyfája javára tett szíves adománnyokról.

Br. Szentkereszty Stephanie 10 kötény, 40 zsebkendő, 40 gallér. Br. Szentkereszty Iréne 2 frt. Gillyén Árpád es. és kir. kamarás 5 frt. Zagoni Sándor, Hankó Lászlóné 1—1 frt. Özv. Cserey Jánosné 2 frt. Bartók Károly és neje, Fejér Károly és neje, Ponori Sándorné, Dr. Szacsavay Gyula, Deák Anna k. a. 1—1 frt. Benkő Sándorné, Kovács Ferenczné, Kupán Józsefné, Nagy Lajosné, Nagy Ferenczné, Szabó Mózesné, Dr. Sinkovics Ignáczné, id. Szöcs Jánosné, Tóth Józsefné, özv. Tóth Gezáné, Dr. Sinkovics Ignác, ifj. Dobay János 50—50 kr. Özv. Benkő Pálné, Szabó Dénesné, Wehnreiter Györgyné, Dr. Bánffy Zsigmond 40—40 kr. Székely Jánosné, Székely Málna, Szöcs Mózesné, Sáska Antalné, Baló László, Benkő Gyula, ifj. Kupán József, M. Székely János, Vajna Károly, Zayzon Lázár 30—30 kr. Csiky Józsefné, Kolonits Istvánné, Szabó Gezáné 20—20 kr. Nagy Józsefné 10 kr. Barla Ferenczné 10 sing karton. Dávid Antal 6 zsebkendő, Demeter Eremiás Braszából 1 koszu füge, 3 narancs, 2 kiló szentjánoskenyér, 33 drb viaszgyertya, 1 félkiló vegyes eddesség. Özv. Pap Andrásné 4 zsebkendő, id. Tóth Istvánné 6 teli kendő, gyöles, alma 1 kosárral. Ifj. Tóth Istvánné 6 kötényre karton, 1 képes könyv. Id. Dávid Istvánné 2 drb könyv. Özv. Potsa Jánosné int. alelők 30 drb. mézes pogácsa, 1 pakk pamut, 10 drb zsebkendő, 10 sing gyöles. Kovács István ref. papné 6 zsebkendő, Wértán testvér urak 10 skatulya gyerekjáték, 10 drb baba, Réthy Józsefné 3 sing karton. K. Csizsár Józsefné 3 koszu füge. Özv. Csizsár Pálné, Szöcs Józsefné 1—1 koszu füge. Ifj. Dávid Istvánné 6 kendő. Kovács Aronné 2 kupa dió. Kovács Károlyné 1 félkiló eddesség. Kölönte Mózesné 1 kosár alma. Török Bálintné 1 félfont cukor. Fejér Antal 3 és félméter szötes és 6 drb kendő.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünk.

Kézdí-Váshárrly, 1890. decz. hó 30.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.
Vajna Károly,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
Ifj. Dobay János.

T. cz.

Tudomásom lévén arról, hogy az állam részéről kiadott

regále-igazolványok (járadék-szelvények)

a legtöbb esetben ügyvédek és közjegyzők közbenjárásával vétetnek ki és ezek által értékesítettnek a felek javára, bátor vagyok az eladás megkönnyítése céljából szolgálataimat ezennel felajánlani. Váltó-üzletemben az ebbeli forgalomnak nagy része összpontosul és mindenkor abban a helyzetben vagyok, ilyféle igazolványokat a legjobb árban (külön megtérítve a január 1-től folyó 4 $\frac{1}{2}$ % kamatot) értékesíteni.

Maradok kiváló tisztelettel

Adler J. L.

Bank- és váltó-üzlet Br ss.

